

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, PETEK, 14. IX. 1951

ŠTEV. 64 (433)

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

Okoli 5000 gledalcev se je zbralo v Svatnah - Navzoči so bili tudi zastopniki koroške deželne vlade in iz Trsta

V našem domačem odrskem življenju skorajda ni igre, ki bi tako pritegnila najširše kroge gledalcev, kot je to „Miklova Zala“. Ne samo v St. Jakobu, kjer je doma povest o mladi junakinji Zali, in tudi ne samo v Rožu, Miklova Zala živi prav tako v Zilji, na Gurah in v Podjuni, ona živi v srcu slehernega Slovence, postala je del vsega slovenskega naroda. Čeprav je bila v zadnjih desetletjih že nešteto krat uprizorjena, samo v St. Jakobu so jo igrali blizu 50 krat, je zanimanje za to ljudsko igro danes prav tako veliko in že sama beseda „Miklova Zala“ pritegne gledalce od blizu in daleč.

In tudi tokrat je vsa Slovenska Koroška več tednov govorila le o Miklovi Zali, ki so jo pripravljali v St. Jakobu, tokrat prvič na zgodovinskih tleh. Kdaj bodo igrali šentjakobčani, so vpraševali Podjunčani. Bodo res igrali na prostem, so se zanimali Gorjanci. Ze zdaj se veselimo, so pred tedni ugotovili Ziljani. Takrat pridemo vsi, so enoglasno sklenili Rožani. Vest o „Miklovi Zali na zgodovinskih tleh“ je šla od vasi do vasi, od človeka do človeka, zajela in združila je koroške Slovence še bolj tesno v eno samo družino, ki kakor pred 500 leti mlada Rožanka ljubi svojo rodno zemljo, svojo materno besedo.

Preteklo soboto pa so se zastopniki iz vseh krajev Slovenske Koroške zbrali v majhni slikoviti vasi pod Gradčenico — v Svatnah. Zbrali so se na tistih zgodovinskih tleh, kjer so naši predniki že pred 500 leti brez tuje pomoči junaško kljubovali nasilnim Turkom; v tisti vasi, iz katere so pred davnimi stoletji odvlekli Zaliko v daljno tujino — v sužnost, kot so nacistični zločinci pred desetimi leti poglani z rodne zemlje najbolj zavedne slovenske družine in jih tirali v negotovo usodo pregnanstva.

Ko je legal mrak na zemljo in rahlo zakrival posamezna prizorišča, so zagoreli številni žarometi in osvetlili nepregledne množice, ki so se z vseh strani zgrinjale na prostornem Miklovem travniku pred cerkvijo. V trenutku je bilo zasedenih okoli 2000 pripravljenih sedežev, dolge vrste obiskovalcev pa so se še in še vile na osvetljeni prostor. Še nikdar v zgodovini Svatne niso doživele kaj takega, saj so tokrat pozdravile v svoji sredi okoli 5000 gledalcev od blizu in daleč. Prišli niso le iz vseh

krajev Roža, prihiteli so tudi iz Zelezne Kaple, Remšenika, Dobrle vesi, St. Petra na Vašinjah in mnogih drugih krajev Podjune. Prav tako so bili navzoči zastopniki iz Radiš, Zrelca, Celovca, Kotmare vesi, Hodiš, Škofič, Loge vesi, Bilčovsa in nešteti drugih vasi severno od Drave. Prireditve se je udeležila tudi Ziljska dolina, večje število pa jih je bilo iz Marije na Zilji. Posebno širok okvir pa je dala prireditvi

lo, ko je pozdravil avtorja igre Jako Špicarja in ženo, ki sta si ogledala prvo uprizoritev na zgodovinskih tleh. V kratkih besedah je nakazal pomen in vsebino Miklove Zale in poudaril, naj bi tudi ta prireditve prispevala k utrjevanju prijateljstva med narodi.

Spet so ugasnili žarometi in ves prostor z mnogimi tisoči je utonil v nočni temi; toda samo za trenutek, kajti takoj se je pojavila pred

„...svi prisegamo večno zvestobo...“

navzočnost zastopnikov koroške deželne vlade in gostov iz Trsta ter veliko število gledalcev avstrijske narodnosti.

Kmalu po 8. uri zvečer je predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ Joško Štornik začel prireditve in najprej pozdravil nepregledno množico gledalcev. Posebno veselje je izrazil nad navzočnostjo zastopnikov koroške deželne vlade, jugoslovanskega konzulata in predstavnikov tržaških Slovencev; med njimi predsednika Osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje Branka Babiča in zastopnika Slovensko-hrvalske prosvetne zveze v Trstu prof. Kosovela. Nadalje je pozdravil predsednika Slovenske prosvetne zveze dr. Francija Zwitterja, predsednika Demokratične fronte delovnega ljudstva dr. Petka in predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev prof. J. Tischlerja. Posebno navdušenje pa je zavladala

oči gledalcev, kot da je zrasla iz tal, prva scena — Gradščice. V slikoviti rožanski nošah so se kmetje zbirali na posvetovanju o preteči turški nevarnosti in kot grom se je daleč naokoli razlegal glas starega Serajnika, ko je izpovedal: „Vedno smo imeli le dolžnosti, pa nobenih pravic. In zato si moramo poiskati pravice sami!“ Bil je to tudi poziv vsem koroškim Slovincem, ki se moramo zavedati, da bomo dosegli popolno enakopravnost z avstrijskim narodom le z odločno in dosledno borbo; sami si moramo izbojevati pravice, poklonil nam jih nihče ne bo.

Nekaj povsem novega za gledalce je bil tudi nastop turških konjenikov s poveljnikom Iskenderjem na čelu, ki so neusmiljeno in kruto ravnali z ujetimi deklicami in mladeniči. Čeprav so vsa prizorišča s svojo dovršeno sliko pričala (Nadaljevanje na 2. strani)

Proslave 400 letnice slovenske knjige

Dne 8. septembra so se v Sloveniji pričele proslave ob 400-letnici slovenske knjige, ko so pred Trubarjevim spomenikom v Ljubljani položili vence. Pri otvoritveni slavnosti so bili navzoči visoki predstavniki slovenske in jugoslovanske vlade, kulturnih ustanov in množičnih organizacij. Pisatelj in univ. prof. dr. Anton Slodnjak je v kratkem govoru poudaril pomen Trubarja in njegovega časa ter opisal Trubarjevo mesto v vrsti nesmrtnih slovenskih mož. Po slovesnosti pred Trubarjevim spomenikom je upravnik Narodne in univerzitetne knjižnice dr. Mirko Rupel odprl v Moderni galeriji razstavo „400 let slovenske knjige“, v Narodni in univerzitetni knjižnici pa razstavo „Delo slovenskih protestantskih piscev“.

Zvečer je bila v ljubljanski Operi slavnostna akademija, katere se je poleg številnih drugih predstavnikov udeležil tudi zunanji minister Edvard Kardelj, medtem ko je uvodne besede spregovoril književnik in predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije Josip Vidmar.

Istega večera je bila v Velikih Laščah svečana otvoritev zadružnega doma, pri kateri je ljudsko-prosvetno društvo „Primož Trubar“ uprizorilo tragedijo „Tugomer“.

Naslednjega dne so bile svečanosti na Račici, kjer je govoril tudi Edvard Kardelj, ter festival v Ščiti pri Velikih Laščah.

VI. Koroški festival

Kakor vsako leto, bo tudi letos tradicionalni Koroški festival, in sicer v nedeljo 16. septembra v Slovenj Gradcu. Na sporedu je obširen kulturni program, pri katerem bodo sodelovali tudi Tržačani in pevski zbor iz Borovelj. V zvezi s festivalom je bila dne 9. t. m. odprta gospodarska razstava, ki ostane odprta do nedelje.

Kakor izvemo, so prireditelji Koroškega festivala v Slovenj Gradcu namenili čisti dobček za Kulturni dom v Trstu, da tako pomagajo celiti rane, ki jih je fašizem zadal tržaškemu bratom.

Miklova Zala je postala in ostala do današnjega dne simbol vseh koroških Slovencev, večna, živa vera v pravico, v zvestobo ter ljubezen do domače zemlje in matere govorce.

Kaj se pripravlja za kulisami med ÖVP in VdU

Te dni se je v tisku pojavila vest, da nameravata ÖVP in VdU pričeti razgovore o možnosti skupnega nastopa pri volitvah v kmetijsko zbornico, ki bodo letos meseca novembra. Cilj razgovorov in pogajanj naj bi bila skupna kandidatna lista. Pobuda za to je baje izšla iz vrst ÖVP-ja, dočim se dela VdU še precej trdovratnega, ker je v nekaterih podeželskih okrajih, kakor n. pr. Beljak-dežela, Spittal in St. Vid že pri državno- in deželnozbornskih volitvah leta 1949 dosegel število glasov, ki se je močno približalo številu glasov, ki so bili oddani za ÖVP. Merodajni VdU-jevci so menda mnenja, da bi skupni nastop z ÖVP pri kmečkoborskih volitvah na podlagi razdelitve mandatov na pol in pol ne bil opravičljiv.

Ne glede na to ali so te vesti povsem točne ali ne, eno je gotovo, to namreč, da ÖVP, ki je imela dosedaj monopol v kmetijski zbornici, z zaskrbljenostjo in s strahom za svoje položaje gleda na bližajoče se volitve. To je razvidno iz tega, da je koroška ÖVP skušala zavleči volitve v nedogled, da bi čim dalje ohranila sedanje stanje samodrštva na sektorju kmečko-gospodarske politike.

Porazne izkušnje, ki jih je doživela ÖVP pri letošnjih predsedniških volitvah, ko je njen kandidat ostal v manjšini celo v okrajih in občinah, s katerimi se je Volkszeitung vedno rada pobahala, je ÖVP-jevskim veljacom pognal nov strah v kosti.

Le tako je razumljivo, da se je sedaj, ko se bližajo volitve, podal tudi sam gospod prezident kmetijske zbornice na potovanje po deželi, da bi z vabo subvencij na traku lovil kmete, ki so postali vsled slabih izkušenj nezaupljivi, ker se je doslej bore malo brigal za njihove skrbi in težave.

Kdor ve za ta strah in kdor ima pred očmi še dejstvo, da je o nekaterih vidnih in glasnih ÖVP-jevskih veljakah na Koroškem težko reči, v čem se razlikujejo od VdU-jevskih kumpanov, saj se vedno bolj pogosto znajdejo v marsikaterem pogledu na skupnih protiljudskih, predvsem pa protislovenskih pozicijah — eden izmed najvidnejših in, kakor kaže, tudi najmerodajnejših koroških ÖVP-jevcev, SA-Standartenführer Steinacher, se za svoje rovarjenje proti enakopravnosti slovenskega jezika in za torpediranje demokratičnih naporov za ustvaritev znosnega sožitja med obema narodoma v deželi in med sosednima državama mnogo raje poslužuje na zunaj sicer „neodvisnega, demokratičnega“, v resnici pa izrazito neonacističnega trobila „Salzburger Nachrichten“ kakor pa svojega lastnega glasila Volkszeitung — ta se ne bi čudil, če bi se vesti o spogledovanju in ljubimkanju med ÖVP in VdU izkazale za točne in bi iz tega navsezadnje nastal pohujšljiv objem, ki bi znal odpreti oči marsikomu, ki je ostal, čeprav se je nahajal morda do danes v slabi družbi, nepokvarjen in nedovzetan za politična mešetarenja in kravje kupčije.

Naj bo nadaljnji razvoj pokazal tako ali drugače, eno bo vsekakor potrebno posebno spričo jesenskih kmečkoborskih volitev: kmečko prebivalstvo bo moralo, ako bo hotelo na volitvah dati svojemu hotenju in svojim gospodarskim težnjam vidnega poudarka, že sedaj z odprtimi očmi in tankim posluhom slediti slehernemu manevru tistih, ki ga hočejo znova opehariti za sadove njegovega poštenega dela, prav tako pa tudi tistih, ki bi se radi v škodo kmetov na lastno pest ali pa v pobratimiji z dosedanji monopolisti razšopirili na ključnih pozicijah gospodarsko-političnega značaja, kot so to deželna in okrajne kmetijske zbornice in ne navsezadnje tudi krajevni kmečki odbori.

Zemljiška in birokratsko-gospodarska gospoda bo vsekakor v tej ali oni obliki javno ali tajno iskala in našla medsebojno povezavo, da bi ohranila svoje postojanke. Temu

Mirko in Zala

nasproti se bo moralo tudi kmečko prebivalstvo, ako hoče sebi dobro, strniti v enotno obrambo svojih življenjskih interesov, ki nikakor ne morejo biti istovetni z interesi veleposestniške in grofovske gospode. Kakor to velja v merilu vse dežele, tako velja to še posebej za kraje, kjer si na kmečkem področju stojita nasproti tujerodni veleposestnik, grof in njegov priganjač na eni strani, na drugi pa množica malih in srednjih kmetov slovenskega rodu, ki se morejo obdržati na svoji zemlji samo z najtršim delom, za ceno gospodarskega zapostavljanja in nacionalnega pritiska, ki je na naših tleh utelešeno v istih činiteljih.

General Marshall je odstopil

Reuter poroča, da je general Marshall v sredo podal ostavko na položaj obrambnega ministra ZDA. Na tiskovni konferenci je izjavil, da je ob svojem nastopu nameraval ostati v tej funkciji samo do 30. junija.

Za novega obrambnega ministra ZDA je prezident Truman imenoval dosedanjega Marshallovega namestnika Roberta A. Lovetta, čigar mesto je sedaj zavzel ECA-upravnik William Foster, upravo Marshallovega plana pa je prevzel dosedanji Fosterjev namestnik Bissell.

V Washingtonu prevladuje mnenje, da se dosedanja politika ZDA niti z Marshallovim odstopom niti z osebnimi spremembami v upravi Marshallovega načrta ne bo spremenila. Pač pa se že pojavljajo glasovi o morebitnem odstopu zunanjskega ministra Achesona.

V Grčiji so volili

Po doslej objavljenih rezultatih nedeljskih volitev v Grčiji, katerih se je udeležilo 1.220.147 volivcev, je dobila desničarska Papagosova stranka 429.949 (35%), Plastirasova stranka 293.697 (24%), Venizelosova liberalna stranka 226.281 (18,2%), levičarska demokratična zveza 147.523 (8,3%), Caldanisovi populisti 77.390, Socialdemokrati (Papandreu) 25.176, socialisti 3.320 glasov. V teh številkah niso vštet izidi v vojaških volilnih okrožjih in onih okrožjih, ki še niso objavila rezultatov.

Na podlagi dosedanjih števil domnevajo, da bo dobila Papagosova stranka 116, Plastirasova napredna unija 69, Venizelosova liberalna stranka pa 60 sedežev v parlamentu.

Dosedanji ministrski predsednik Venizelos in general Plastiras sta že namignila, da bosta morala šla v koalicio proti najmočnejši Papagosovi stranki.

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

(Nadaljevanje s 1. strani)

o neutrudljivi požrtvovalnosti tehničnih delavcev, je bila gotovo najbolj privlačna Serajnikova hiša, pred katero so v drugem delanju praznovali svatbo Mirka in Zalike. Pristen slovenski rožanski običaj kmečke svatbe z besednikom je jasno izpričal, da narod naš dokazuje hrani, da je kljub vsem viharjem zadnjih deset in stoletij očeval svojo narodnost, svoj jezik, svoj ponos in svojo čast, svojo poštenost in svoj značaj.

Kot je najboljšo razpoloženje svatov nenadoma prekinil krik: „Bežite, bežite! Turki gredo!“ in je na bližnjem hribu zagorel visok kres ter naznanil pretečo nevarnost, tako so pred desetimi leti podivjani nacisti požgali prve slovenske vasi, ki so kot velikanski kresovi pozivali ves slovenski narod: domovina je v nevarnosti! In kot so se mladeniči odzvali klicu Mirka „Fantje za menoj!“, tako je klicu domovine sledilo vedno večje število sinov in hčera slovenskega naroda, ki svoje rodne zemlje niso hoteli prepustiti tujcem.

Kakor je Zalika v turškem haremu sedem let hrepenela po domu, po svojih domačih tleh, tako so tudi naši izseljenci in pregnanci v času nacističnega nasilja v daljni Nemčiji hrepeneli po svoji lepi slovenski koroški domovini. In to hrepenenje in domotožje se je zlivalo v pesmi „... tam je tekla zibelka moja ...“, ki je pred 500 leti mehko donela v haremu turškega sultana v Carigradu, pred desetimi leti pa v izseljenških taboriščih Hesselberg, Frauenaarach, Schwarzenbach ...

Toda vrnila se je Zalika in Davorin je kaznoval izdajalko Almiro. In kot Miklova Zala se je po letih nacističnega nasilja vračal tudi slovenski narod, vrnili so se naši izseljenci, ko so sovražniki ljudstva prejeli zaslužen kazni.

Kakor bi listal po knjigi zgodovine, tako so se vrstile slike posameznih dogodkov iz življenja mlade junakinje Zale, življenja sreče in ljubezni, prostiranja, zvestobe in hrabrosti in na drugi strani življenja zvitosti in strasti, podivjanosti in zlobe. Hkrati pa so

Kam naj to privede?

Oživiljenje militarizma v Nemčiji in Avstriji

Preteklo soboto je bila v Bonnu ustanovljena nova organizacija z imenom „Zveza nemških vojakov“. V to organizacijo so včlanjeni bivši nemški vojaki iz najrazličnejših Hitlerjevih vojaških edinic, pričeni od afriškega ekspedicijskega korpusa generala Rommela do bivših članov „Waffen — SS“ in nič manj zloglasnih edinic nekdanjega „Stahlhelma“.

V objavi, ki so jo ob tej priliki izdali, je rečeno, da je novoustanovljena zveza „miroljubna in demokratična organizacija“.

Že naslednji dan se je pokazal „miroljubni in demokratični“ značaj tvornih združenj bivših nemških soldatov. Na zborovanju nemških vojnih povratnikov v Bonnu, ki se ga je udeležil tudi zapadnonemški vicekancler Blücher, se je avstrijski zastopnik dr. Lasselt v zvezi z dogodki 20. julija 1944, ko je skupina nemških oficirjev poskušala odstraniti Hitlerja,

zavzemal za „nedotakljivost in svetost vojaške zaprisege.“

Dr. Lasselt se je drznil izustiti med drugim sledeče besede: „Mnenja sem, da je zaprisega zvestobe, ki smo jo dali med vojno, tudi še sedaj veljavna. Dokler smo zmagovali, nam je bila zaprisega vsem sveta. Šele ko se je list obrnil, se je pričela tudi zaprisega krhati.“

Pri vodstvu radio-oddajnih postaj Rot-Weiß-Rot je APA dobila pojasnilo, da je bil šef oddelka radio-studia Salzburg, dr. Josef Lasselt naslednji dan odpuščen iz službe. Baj se je dr. Lasselt udeležil bonnskega zborovanja privatno in brez vednosti vodstva omenjenih radio-postaj. Vsekakor pa je čudno, da je tako vplivna javna ustanova zaposljevala na odgovornem mestu človeka, ki se drzne pred vsem svetom zagovarjati nečloveški Hitlerjev režim.

V svojem komentarju k ustanovitvi „Zveze

demških vojakov“ piše dunajski dnevnik „Weltpresse“: Tako se je pričelo tudi po letu 1918. „Miroljubna in demokratična“ združenja veteranov so se pojavila na pozornici z edinim ciljem, da strmoglavijo demokratični red weimarske republike. Vojaško igranje „Stahlhelma“ in drugih militarističnih organizacij je nato privedlo v ravni črti do nacizma in do druge svetovne vojne.

Slično miselnost, kot avstrijski zastopnik dr. Lasselt v Bonnu, je pokazal v Lienzu pri odkrivanju spomenika padlim vojakom tudi namestnik deželnega glavarja Tirolske Mayer, ko je v svojem govoru dejal: „Ne pomišljam se izjaviti, da so Avstrijci, ki so padli v drugi svetovni vojni, darovali svoja življenja za Avstrijo. Padli so v obrambi svojih družin, svojih žena in otrok, za domovino. Bojevali so se, ker so čutili v sebi dolžnost, da ne smejo stati ob strani, ko se domovina bori.“

Nihče se ne bi čudil, če bi tako govoril kak nepoboljšljivi nacist. Svoj čas so v približno tem tonu govorili Hitlerjevi Kreisleiterji in Standartenführerji. Zato ni samo navdse sramotno, temveč za ugled avstrijske republike tudi skrajno škodljivo če v tak ton zapade visok funkcionar avstrijske zvezne dežele. Avstrijska rdeče-belo-rdeča knjiga je dokazovala, da je bila Avstrija nasilno podjarmljena po nemškem nacizmu in da so Avstrijci samo pod pritiskom in terorjem sodelovali na strani Nemčije v drugi svetovni vojni. Kaj je torej res? To kar izjavlja avstrijska vlada ali to kar trdi tirolski namestnik deželnega glavarja Mayer? Ali je bil napad na Belgijo, zaslužnje Norveške, zverinsko bombardiranje Beograda ter puščanje Poljske, Ukrajine in Rusije, obramba avstrijske domovine, njenih družin, žena in otrok? Če misli g. Mayer še nadalje ostati tirolski namestnik deželnega glavarja, bo moral prepričati svet, da vse to ni bilo najbolj zverinsko divjanje nemškega fašizma.

Tržaški iredentisti so se zbal volitev

V angloameriški coni Svobodnega tržaškega ozemlja so bile priprave za občinske volitve že v polnem teku. En dan pred uradnim pričetkom volivnega boja pa je v veliko presenečenje Tržačanov izdal urad za obveščanje pri zavezniški vojaški upravi obvestilo, da je general Winterton sklenil preložitve volitev v občinske svete, ki so bile določene za 7. in 14. oktober t. l. in da bodo nove datume za volitve, ki bi morale biti pred koncem letošnjega leta, pravočasno objavili.

Do preložitve je očitno prišlo na zahtevo italijanskih iredentističnih strank, ki so se zdale, da bi bile poražene, kar bi moglo imeti za posledico, da noben mednarodni organ ne bi več mogel resno upoštevati zahteve iredentistov po priključitvi Trsta k Italiji, ako bi se večina prebivalstva izrekla proti taki rešitvi.

Preložitve volitev je izzvala pri političnih skupinah, ki se zavzemajo za neodvisnost STO, razumljivo ogorčenje.

Skupščina predstavnikov Slovensko-italijanske ljudske fronte je sprejela resolucijo, v kateri protestira proti preložitvi volitev zgolj na osnovi razlogov, s katerimi so svojo zahtevo podprli predstavniki samo petih strank, ki

predstavljajo le del italijanskega prebivalstva, slovenskega pa sploh ne.

Glavni svet fronte za neodvisnost pa je izdal proglas, ki pravi, da je ukrep anglo-ameriške uprave podpora onim strankam, ki se zaradi dveletnega slabega upravljanja boje sodbe tržaškega prebivalstva. Ob koncu je poudarjeno, da sta se angleška in ameriška vlada s tem ukrepom postavili v isto vrsto z rimsko vlado, ki je 28 let sabotirala interese in osnovne pravice Tržačanov.

„Primorski dnevnik“ piše, da je general Winterton izvršil težek in grob diskriminacijski ukrep nad slovenskim delom prebivalstva. „Il Corriere die Trieste“ pa naglašja, da že sama zahteva italijanskih iredentistov po odložitvi volitev jasno dokazuje njihov strah pred izidom volitev.

Za Japonsko — Nemčija in Avstrija?

V splošnem je svet vjen, da so mednarodne konference dolgotrajne. Konferenca v San Franciscu je bila izjema. Po trodnevem zasedanju je bila v soboto končana s podpisom japonske mirovne pogodbe. Od 51 držav, ki so se udeležile konference, je pogodbo podpisalo 48 držav. Sovjetska zveza, Poljska in Češko-slovaška je niso podpisale.

Čeprav so posamezne države gledale na to pogodbo različno, se sovjetskemu zastopniku Gromiku ni posrečilo pridobiti niti enega delegata za svojo odklonilno stališče. Na tej konferenci se je jasno pokazalo, kako nizko je padel ugled SZ v očeh posameznih držav. Značilen za oceno sovjetske politike je bil govor ceylonskega delegata, ki je dejal, da SZ ni za enakopravnost narodov, temveč ima pred očmi samo svoje imperialistične interese. Gromika je obtožil, da z bučnimi frazami govori o enakopravnosti in ga opomnil na to, da je SZ še pred nedavnim hotela, da bi o japonski mirovni pogodbi in o vseh mednarodnih vprašanjih odločali samo dve velesili, SZ in ZDA. Dejaj je, da nobena velesila ne tepta malih narodov tako kot SZ.

Zunanji ministri Velike Britanije, ZDA in Francije so se po končani konferenci v San Franciscu z letali podali v Washington, kjer se je v ponedeljek pričela konferenca treh zunanjih ministrov. Po zanesljivih poročilih bodo Acheson, Schuman in Morrison izdelali po vzorcu japonske mirovne pogodbe osnutek za provizorično mirovno pobotanje z Zapadno Nemčijo, nato pa ga predložili v razpravljanje ostalim bivšim zaveznikom. S to pogodbo bi nadomestili dosedanji zasedbeni režim in dali Zapadni Nemčiji suverenost z manjšimi omejitvami.

Po poročilih iz Washingtona bodo trnje zunanji ministri proučevali tudi možnost obnove pogajanj s Sovjetsko zvezo za sklenitev avstrijske mirovne pogodbe. V Washingtonu so mnenja, da bi bilo umestno pozvati Sovjetsko zvezo, da izpolni svojo obveznost do Avstrije, ki jo je sprejela z moskovsko deklaracijo l. 1943, v kateri je predvidena obnova avstrijske republike kot svobodne in neodvisne države.

Pravoslavni srbski duhovniki so zborovali

Pretekli teden je bil v Beogradu četrti letni občni zbor Društva duhovnikov LR Srbije. Poleg članov društva sta se letošnjega občnega zbora udeležila tudi dva pravoslavna škofa. To je prvič, da so se na zborovanju Društva duhovnikov pojavili tudi predstavniki višje duhovščine. Škof Tomić, ki je prišel na občni zbor kot odposlanec patriarha, je v svojem nagovoru dejal: „Čeprav arhierijski zbor na svojem zadnjem zasedanju ni priznal organizacije pravoslavni srbskih duhovnikov, je moja prisotnost kot odposlanca patriarha jasen dokaz, da vsi arhieriji želijo sodelovati z organizacijo.“

V resoluciji, ki je bila na zborovanju sprejeta, zahtevajo pravoslavni duhovniki tudi kaznovanje ustaških vojnih zločincev Paveliča in Artukoviča ter pozivajo vso pravoslavno duhovščino, naj sodeluje z ljudsko oblastjo in množičnimi organizacijami.

Iz tehničnih vzrokov izide v tem tednu samo ena številka.

Po širnem svetu

Hof. — V ponedeljek je neki češki vlakodja s celim brzovlakom, v katerem se je nahajalo nad 100 ljudi, pobegnil iz CSR na Bavarsko. Za sebe in za nadaljnjih 20 pasažirjev je izrazil željo, da bi ostali v Zapadni Nemčiji, dočim se ostalih 86 potnikov namerava vrniti.

Pariz. — Italijanski ministrski predsednik De Gasperi je na svoji poti v Washington obiskal tudi šefa francoske vlade Plevena in se z njim razgovorjal med drugim o vprašanju Trsta. Po razgovoru je izjavil napram novinarjem, da v tem vprašanju ni nesoglasij med Italijo in Francijo.

Aman. — Jordanska poslaniška zbornica je soglasno podprla stališče Egipta do sklepa Varnostnega sveta, po katerem naj bi Egipt ukupil blokado v Sueškem prekopu.

New York. — V New Yorku zaseda mednarodni kongres kemikov. Na kongresu bodo razpravljali o raznih vprašanjih kemije in biologije, a posebej o značaju kemije pri zdravljenju raka. Kongresu prisostvuje veliko število kemikov iz 43 držav, med katerimi se nahajajo tudi predstavniki Jugoslavije.

KOLENDAR

14. september: petek: Povišanje sv. Križa.
15. september: sobota: Marija 7. žal.
16. september: nedelja: Kornelij.
17. september, ponedeljek: Lambert.
18. september, torek: Jožef K.

SPOMINSKI DNEVI

14. 9. 1331 — Umrli pesnik Dante Alighieri — 1943 Nemci drugič bombardovali Novo mesto.
15. 9. 1789 — Rojen ameriški pisatelj Fenimore James Cooper — 1947 Mirovna pogodba z Italijo je stopila v veljavo.
16. 9. 1532 — Hudi boji s Turki za Maribor. Obrambo je vodil Ziga Višenjski — 1808 Rojena v Ljubljani Julija Marija Primičeva, pesniški ideal Prešerna — 1947 Priključitev Slov-Primorja in Istre k Jugoslaviji.
17. 9. 1890 Rojen v Zakobji pri Cerknem na Goriškem pisatelj France Bevku — 1867 Rojen šlezki pesnik Peter Bezruč.
18. 9. 1869 — Umrli v Lešah jezikoslovec Anton Janežič — 1837 Rojen v Sočtanju Mihael Vošnjak, oče slovenskega združništva.

BILČOVCI

Kadar poseže bela žena v naše vrste in nam iz naše srede iztrga svojo žrtev, tedaj nam postane tesno pri srcu, kajti zavedamo se, da z vsakim članom naše slovenske narodne družine na Koroškem gre v večnost en lep kos našega trpljenja in zgodovine. Da bi hoteli zajeti vse to težav in borbe polno življenje naših očetov in mamic, na katerih ramenih se odigrava zgodovina našega slovenskega naroda na Koroškem, bi morali napisati stotine knjig. Da smo sploh še koroški Slovenci ostali to, kar smo, se imamo v prvi vrsti zahvaliti našim dobrim, zlatim mamicam. Dasi ne visoko učene in brez poželjenja po razkošju in udobnosti, žive in delajo, skrbijo in ustvarjajo v nesebični ljubezni le za svojo družino, za katere dobrobit žrtvujejo vse svoje življenje. Iz objema rok teh naših skromnih mamic si je naš koroški slovenski narod izpopolnjeval vrzeli, ki so nastale tam, kjer se je kateri otrok teh izneveril njej, ki mu je dala življenje in svojo materino govorico. Zato smo vsem tem našim mamicam dolžni veliko hvaležnosti in je tudi dolžnost, da se jih tudi naš list spomni, kadar taka naša mamica zatisne svoje trudne oči k večnemu počitku.

Taka blaga mati se je poslovila dne 3. septembra t. l. iz naše srede. Bila je to p. d. Havpmanova mama v Pogradu. Dočakala je 78 let starosti. Neutrudno in skrbno je delala do svojih poznih let in nje največje veselje je bilo, če je mogla osrečiti svoje. Rada je prebirala naše liste in knjige, in tudi zmiraj izpolnila svojo narodno dolžnost, kadar koli jo je klical narod. Na njeni zadnji poti na bilčovski pokopališče smo jo spremljali v lepem številu ob asistenci domačega g. župnika in prof. dr. Zablatnik Pavleta. Pevci so se poslovlili od nje z ganljivimi žalostinkami. Naj ji bo domača zemlja lahka.

F. S. Finžgar:

Dekla Ančka

(15. nadaljevanje)

V nedeljo je Mocar postavil pri obedu pred družino veliko mero boljčega vina. Sam je natočil in napil Janezu in ga pohvalil za zgled in posnemanje.

Družina je vsa osupla strmela v tako novico. Ančka je zbežala v kamro. Mocarica je šinila kvišku, se uprla v boke in sakala z odprtimi usti in jezno pogledovala moža in Janeza, dokler ni izustila: „In vse to za mojim hrbtom!“ ter odburila iz sobe.

Janez je zahvalil gospodarja in se poslovil od družine:

„Nikar kaj ne zamerite!“

In ko jim je začel segati v roke, se je Lukec obrisal z rokavom, ženske so iskale predpasnike, celo Miha je izjecal zadnji:

„Oh, oh, zakaj greš!“

Vsi poparjeni so vstali od mize in se razkropili, Janez je pa zadel kovček, da gre h kajzarju Antonu, Mocar pa ga je gledal s hodnika.

„Janez!“

Namignil mu je z glavo in ga poklical gor. „Do nje moraš, do mame!“

„Ves sem zbežan.“ se je opravičeval Janez in šel z Mocarjem v sobo.

Po naši zemlji**Pobalinsko dejanje v Pliberku**

Klade Friedrich je skavt — Pfadfinder. Pogosto leta s svojim pokrivalom po mestu in se rad štuli za takoimenovane častne službe pri cerkvenih opravilih. Kakor vemo, imajo skavti geslo, ki se glasi biti vedno pripravljen in sicer pripravljen za dobra dejanja, to je pomagati bližnjemu kjer koli je pomoč potrebna. Toda pliberški skavti in nekatera mladina s Kladejem na čelu imajo o svoji pripravljenosti očitno druge pojme, ki verjetno niso zrasli samo na njihovih zeljnih, temveč izvirajo iz hujšakaških navodil nepoboljšljivih in nepočljivih starih zakrknjenih šovinistov iz ÖVPjevskega in neonacističnega tabora, ki sovražijo z nezmanjšano zlobo vse, kar spominja na slovenstvo, ki sovražijo z janičarsko strastjo Slovence, rod, iz katerega so ti narodni odpadniki skoraj brez izjeme tudi sami izšli. Po navodilih in nahujskanju po kolovodjih protislovenske gonje iz nekaterih pivnic ter opogumljeni z alkoholom, so ti pobalini pripravljene tudi dejansko napasti mirne slovenske pasante.

Tako sodijo ljudje dejanje, ki ga obsojajo vsi pošteni ljudje in se ga tudi pametni Pliberčani sramujejo, ki sta ga v nedeljo zvečer izvršila Klade Friedrich in njegov pajdaš Menc Ludovik, begunec in nepridiprav iz Jugoslavije. To le se je moglo primeriti v deželi „stoletnega dobrega sožitja“ med obema narodoma: Profesor Mihelič in Linhart Francej sta na poti k pevski vaji govorila med seboj slovenski. Naenkrat sta se pojavila imenovana dva mladiča, ki sta verjetno že prežala na ugodno priložnost. Klade je njiju nahnulil: „Kennt Ihr nicht deutsch“ in ko ju je še nadalje nadlegoval, ga je Linhart vprašal, kaj pravzaprav hoče. Klade mu je takoj zasolil klofuto in takoj je začel tudi Menc s pestmi obdelavati profesorja Miheliča in oba sta ga bila tako dolgo, da se je ves krvav zgrudil na tla. Mihelič in Linhart sta utrpela telesne poškodbe, ki jih je zdravnik ugotovil.

Da je to nečastno početje teh dveh „junakov“ načrtno in posledica ščuvanja dokazuje dejstvo,

CELOVEC

V Celovcu je stanovanjska kriza še vedno pereča. Nad 6000 oseb nujnostne stopnje I se poteguje za stanovanja, ki stanujejo zasilno pri svojih sorodnikih in znancih ali pa živijo v pol razpadlih prostorih. Temu pomankanju skušajo v nekoliko meri odpomoči in gradijo, kolikor dopuščajo sredstva trenutno na 600 gradiliščih na področju celovške občine.

Zadnje dni ni bilo v Celovcu za dobiti svežega mesa. Posebno v soboto zjutraj so gospodinje že na vse zgodaj hitele iskat mesa za nedeljo. Mesarije pa so bile po večini zaprte, ker je zakol v klavnici v Celovcu silno nazadovol. Na mesarije, kjer so imeli še odprto, je bil pa naval kot že dolgo ne. Mnogo gospodinj pa je sploh zastoj čakalo in so se morale vrniti brez mesa. Mesa samo ni manjkalo pri obeh konjskih mesarijih, ki sta se mogla veseliti prav mnogih odjemalcev. Na Benediktinskem trgu pa so zato kmetice prav lahko prodale perutnino in sicer kure po 20 do 40 šilingov, gosi pa 50 do 80 šilingov.

da je Kladejeva sestra nasproti slovenskim pevkam, ki so se nad dejanjem zgražale, kriknila: „Alle Tschuschen kommen an die Reihe, heute der eine, morgen der andere“, in ko je Klade v arestu silno razgrajal in se je okoli nabralo nekaj pliberške mladine, so baje vpili, da je storil prav in da mu bodo drugič pomagali. Zares lepe evetke narodno nestrpne in hujšakaške politične vzgoje.

Tudi profesor Mihelič je begunec iz Jugoslavije, ki iz kakršnih koli vzrokov ni ostal v svoji domovini. Ta doživljal in mnogo sovražnih izjav in groženj proti njemu, ki jih je deležen v deželi, kjer je računal, da bo užival najlepše gostoljubje, bodo morda tudi za njega opomin, kje naj išče svoje prijatelje. In še to le, da ga je pretepal eden izmed istotako depijevcev govori dovolj jasno besedo, ki mu lahko daje snov za razmišljanje. Pripomnimo, da profesorja Miheliča nacionalni šovinisti sovražijo zaradi tega, ker z uspehom goji slovensko cerkveno petje.

Pričakovati bi bilo, da bo oblast napadalec eksemplarčno kaznovala in jim iztrebila skomine po takšnih dejanjih, toda bojimo se, da bo postopek „mil“, kakor je pri nas v takih primerih običajno.

Šola je spet

Ta teden so se odprla vrata obveznih šol na Koroškem. Šolarji, ki so jim minile počitnice, brezskrbnih lepih dveh mesecev, so po veliki večini vstopili v višje razrede, najmlajši abstrleci pa so vstopili v prvi razred in pričelo se je za te malčke novo razdobje življenja, življenje dela, skrbi in odgovornosti.

V 400 ljudskih šol s približno 1677 razredi je vstopilo okoli 56.000 učencev, povprečno 34 učencev za razred. V primeri s preteklim letom je letos število šolarjev padlo za okoli 2500. V navedenih šolah bo poučevalo 1850 učnih moči. V 47 glavnih šol je vstopilo 14.700 učencev, ki so razdeljeni na 444 razredov, to je povprečno 33 šolarjev na razred. Na glavnih šolah poučuje 620 učiteljev. Razen teh obstoja na Koroškem še 6 posebnih šol z 18-imi razredi z okoli 320 učenci.

V celotni Avstriji bo zahajalo v 4399 obveznih šol 622.311 učencev v ljudske šole in 214.910 učencev v glavne šole. Okoli 11.755 šolarjev bo obiskovalo posebne, to je privatne šole. V šolskem letu 1951/52 bo tedaj v Avstriji obiskovalo obvezne šole 849.016 učencev.

„Veselo, veselo v šolo hitim.“ tako so brali nekdanj v Preschörnovem Abecedniku, izmalichenim učbeniku namenjenim za proslule utrakvistične koroške šole in kmalu so se začeli učiti nemščino po metodi riba — Fisch, miza — Tisch. — Učitelj prevzame v šoli velik del vzgoje namesto staršev s potrebnim znanjem, temveč učitelju pripada naloga, da vzgaja otroka v polnovrednega člana družbe, občestva in naroda, to je,

da nadaljuje vzgojo staršev na podlagi pripadnosti k narodu, iz katerega je otrok izšel. Ni še zadovoljivo rešen problem vzgoje v šolah na dvojezičnem ozemlju in končati bo treba z zastarelo prakso zanemarjanja zadostnega pouka materinščine. Šola mora vzbujati narodno zavest tistih Slovencev, ki jih je vzgoja in sistem pahnila v apatijo in jih že celo pripeljala na pot odnaroditve. Starši, vaša dolžnost in pravica je, da ste prvi nadzorniki vzgoje vašega naraščaja.

PEČNICA

Spet se je oglasila v naši vasi bela smrt in iztrgala iz naše srede Čemernjakovo mammo. Rajna je bila vzor slovenske matere in gospodinje, priljubljena v vsej bližnji in daljni okolici.

Rajna Čemernjakova mama je vse svoje življenje ostala zvesta slovenskemu narodu in je v tem duhu vzgajala tudi svojo družino. Zaradi tega pa so bili Čemernjakovi nacionalističnim oblastnikom trn v peti in so morali leta 1942 zapustiti svoj dom; izselili so jih v daljno Nemčijo. V taborišču sta si oče in mati nakopala bolezen, kateri je mati zdaj podlegla.

O priljubljenosti Čemernjakove mame je pričala velika udeležba na njenem pogrebu, ki je bil zadnjo soboto na domačem pokopališču. Številni izseljenci so se poslovlili od sotrpinke, v imenu Zveze slovenskih izseljenecv pa je spregovoril poslovilne besede podpredsednik Jaka Reichmann, medtem ko so ji v slovo zapeli brnški pevci. Pogreba se je udeležilo tudi večje število duhovnikov, g. dekan Košir iz Žihpolj pa je opravil pogrebne obrede.

Rajna Čemernjakova mama nam bo trajno ostala v spominu kot vzorna slovenska žena in mati, dobra gospodinja in poštena gostilničarka. Naj mirno počiva v domači zemlji. zaostalom pa izrekamo iskreno sožalje!

Reka pri Št. Jakobu v Rožu

Komaj pred enim letom je postavil posestnik p. d. Trap na Reki pri Št. Jakobu novo gospodarsko poslopje, ki je bilo po večini zgrajba iz lesa. Toda nesreča ne počiva in proti jutru od nedelje na ponedeljek se je zasvetil na strehi Trapovega gospodarskega poslopja rdeči petelin. Iz požarja še nepojasnjene vzroka je nastal požar ter je skedenj pogorel. Škoda je tem občutnejša, ker so zgorale tudi letošnje zaloge krme in razni gospodarski stroji. Škoda cenijo na okoli 150.000 šilingov. Gasiti so prihitele požarne brambe iz Št. Jakoba in Rožeka.

XIII.

Janez je pisal:

Preljuba Ančka!

Nedelja je, čas imam in sam sem. Ker ti moram veliko povedati, te koj v začetku prav lepo pozdravljam. Zdajle gotovo spiš in naj se ti prav lepo sanja.

Ko je vlak odpeljal, si me videla, kako sem visel skoz okno in vaju z materjo gledal. Vso postajo sem bil pri oknu in sem videl, da sta izginili, pa sem vaju vendarle še videl. Ti si mi s svitkom mahala, mati pa nič. V Ljubljani sem vse opravil, kakor so mi mati naročili, le povej jim, in zelo sem bil potlej vesel. Zvečer se nas je odpeljalo petdeset „Amerikancev“, največ fantov, tudi nekaj mož in — tri žene so bile z majhnimi otroki. So šle v Ameriko za možmi. Nekatero ženo in matere so jih spremile na kolodvor. Ne veš, kako so prebridko jokale! Ko smo se peljali na Gorenjsko, sem gledal proti kraju, kjer je tvoj dom in kjer je Mocarjeva kajža na bribcu. Trda tema je bila in nič nisem videl; ali me je vendar tako prijelo, da sem skoro iz vlaka planil. Še nikoli na svetu nisem kaj takega poskusil. Stisnil sem se v kot, zavil glavo v havelok in jokal, da me niso videli. Potem mi je odleglo, ko sem se izjokal. Otroci so tedaj že pospali, le eden je jokal. Može se so se pogovarjali o Ameriki. Eden je šel — z Dolenjskega je — že tretjič tja. Gruča fantov je bila žganje. Tudi meni so napili, pa nisem hotel. Tako smo se vozili skupaj do Amerike.

ček, oče Anton, mati in Janez so sedeli za mizo, kjer je bil hleb kruha in velik nož ob njem.

„Pozdravljena!“

Janez ji je šel naproti, jo prijel za roko in jo posadil medse in med mater.

Ko je videl, da ima vse objokane oči, jo je skušal razvedriti.

„Kaj se bojiš! Vesela bodi! Glej, s starši smo se že domenili in sedaj še s tabo. Poglej, Ančka!“

Janez ji je pokazal zavoj hranilnih knjižic.

„Spravi tole! Kar zaslužim, pošljem tebi, da takoj naložiš na obresti. Če bi se mi pa kaj primerilo, je to tvoje; oče in mati sta na pričo. In da bo držalo, zato sem napisal tudi oporoko. Tukajle je v pismu.“

„Lepo te prosim, nikar tako ne govori!“

Ančka je pričela ihteti.

Vsi so dolgo molčali, na mizi so bile knjižice, pod stropom so brnili roji muh.

Oče Anton je pogledal na uro.

„Kdaj gre vlak? Če res moraš še v mesto prej, je čas, ali bi pa pri nas prenočil.“

„Moram, kar grem.“

„Ančka, ponesi mi kovček do postaje! Jaz grem tudi z vama.“

Mati je pokrila drugo ruto, Ančka je poiskala pisani svitek. Pri vratih je pokrivala mati bodočega zeta in se mu sklonila k licu ter ga poprosila: „K spovedi pojdi v mestu! Nevarno je na morju!“

Janez je zardel in stisnil materi roko.

ZVEZDICE POVEJTE

Vsi pošte rakom žvižgat
lažnivi pratikarji
lažnivi zvezdogledi
vremena vi preroki.
(Prešeren — Zvezdogledom.)

„Zvezde ne lažejo“ — smo že tolikokrat slišali in marsikdo je še med nami, ki to celo verjame. Seveda se je zgodilo, da se isto, kar so zvezdogledi napovedovali, ni zgodilo, pač pa se je zgodilo tisto, česar niso napovedovali. Pa tudi tukaj so bistro glavice našle izgovor: „Zvezde ne lažejo — pač pa zvezdogledi.“ Naj bo torej tako ali tako, — ali lažejo zvezde ali zvezdogledi — če pogledamo napovedi za bodočnost, ki so jih dali nekateri najbolj znani astrologi, se bomo prepričali prav gotovo o enem: Gotovo je, vsaj eden, če že ne oba, lažeta: zvezde ali zvezdogledi.

Vsako leto je nekakšna častna dolžnost vsakega znanega astrologa, da sestavi napoved dogodkov za naslednje leto — seveda, za primeren honorar, ki ga je pripravljen kdor koli plačati. Saj posledice so lahko le dvojne: če napoved drži — postane prerok toliko bolj slaven, če pa ne drži — tudi nič ne de, saj honorarja ni treba vračati. Vnaprej pa se bodo še vedno našli lahkoverni in takemu zgrešenemu preroku ne bo zmanjkalo „dela“.

Če primerjamo prerokovanja astrologov za leto 1951, bi marsikomu lahko šli lasje prav lepo pokoncu, če bi verjel nekaterim, potolažijo pa ga lahko takoj nato prerokovanja kakšnega prerokovega „konkurenta“ ki za isti čas napoveduje prav nasprotno.

V enem se sicer skoro vsi strinjajo v tem, da bo mednarodni položaj napet in resen, za kar pa nam navadnim zemljanom ni treba gledati v zvezde, ampak nam pove to zdrava pamet. Toda kaj bo potem?

Prvi so seveda Amerikanci, za katere je znano, da so izredno praznoverni. Američanka Dany Roy, ki ima baje veliko veljavo v Washingtonu — pripoveduje celo, da jo predsednik Združenih držav Amerike Harry Truman pred važnimi odločitvami povprašuje za svet — prerokuje, da bo leto 1951 kaj neprijetno. Glad in pomanjkanje bosta pripravila novo vojno, ki pa bo izbruhnila „še“ leta 1953 in sicer točno 21. marca. Kot posebno kritični bodo dnevi okrog sončnih obratov — o kresu in božiču. Kriv vsega tega pa je seveda prehod Urana skozi znamenje Raka — ker nekdo pač mora biti kriv.

Nemški zvezdogled Filip von Kerneitz pa gleda v zvezde skozi mnogo bolj črna očala. Po njegovem je vojna v letu 1951 neizbežna, in sicer bo začetek nove svetove vojne v mesecu juliju. Korejska vojna se bo nekoliko razširila, da si bosta dokončno Sovjetska zveza in Združene države Amerike skočili v lase in Rusi bodo zasedli Evropo.

Francozi pa so miroljubnejši. Njihov prerok Louis Cattiaux odločno zanika vsako možnost nove vojne: „V Evropi ne bo vojne, pač pa bodo posamezni nemiri, ki bodo socialnega značaja.“ Tudi Francozinja Marie-Louise Sondax je zelo optimistična: „Po zelo zmešanem in zamotanem začetku leta 1951 je postalo to leto eno najboljših v tem stoletju. Mednarodni položaj bo sicer v juliju precej kritičen, toda v avgustu se bo vse uredilo. Pač pa je mnenja, da bo velika svetovna vojna, ki bo povzročila strahotno uničenje, izbruhnila v letu 1954.“

Armenski „mag“ Zora pa je svetlovidec, ki zelo črno vidi. Našemu ubogemu globusu prerokuje že v nekaj mesecih najstrašnejšo vojno vseh časov, ko bodo atomske bombe — le kje jih je videl v zvezdah — zravnale z zemljo največja mesta Azije, Amerike in Rusije. Tudi Evropa ni pri njem najboljše zapisana. Kot polnovreden nadomestek za atomsko bombo je obljubil vojno, glad, revolucijo in še več takšnih simpatičnih stvari.

Skoro vsi so oboleli na barki, meni ni vožnja nič prizadela. Celu prijetno mi je bilo. Ali to ti še vse nadrobno povem, ko se snideva, ljuba Ančka. Vsak dan mislim stokrat na tisto uro, ko ti podam spet roko.

Sedaj sem tukaj in imam že delo. Premog kopljem. Resnično, da zaslužim prav veliko. Deset kron našega denarja na dan, pa tudi več. Ali delam kot črna živina. Vsako uro v nevarnosti, pod zemljo, umazani, mokri. Oh, Ančka, takole mislim, ko me spuščajo v železnem kurniku pod zemljo: Križ božji, sedaj grem spet v pekel, da zaslužim nebesa s svojo Ančko. Zares mislim tako, pa nič nikar ne zameri. Kar moli zame! Včeraj je dva zasuho, na pol mrtva so izvlekli iz jame.

V začetku pisma sem ti povedal, da je nedelja in da sem sam. Tukaj je čudno življenje. Mladina zapravlja kar se da in surovo se vede. Le malo jih je, ki so pametni. Zato ne hodim med rje. Smilijo se mi. In tudi tako ti povem, ko bi jaz ne imel tebe v domovini, Bog ve, kaj bi bilo. Skušnjava so velike, vere vse zmešane. Šoštarjev Francež, ki je tudi v tem kraju, si je kupil lakaste čevlje in trd klobuk, kakor ga nosi gospoda v Ljubljani. Jaz sem se mu smejal, pa mi je rekel, da sem kmet. Reci, kar hočeš, sem rekel: kmet sem in kmet bom. V Ameriko sem prišel po denar, ne po gosposke obleke.

Ančka, le zaupaj in nič se ne boji! Kmalu ti pošljem denar in potem vsak mesec. O, ko bova v kajžici, kako se veselimo! Še dve leti, dolgi bošta, pa nič ne de. Kako je tebi? Ali kaj misliš?

Mnogo bolj prijetna je v svojih prerokbah Mrs. Gagy Christeel. Obeta nam konec vojne na Koreji in svet bo preživel eno leto mirnega sožitja in vzajemnega razumevanja narodov. Pa ne samo to — spomladi bodo iznašli novo vrsto penicilina, ki bo temeljito zdravil vsa rakasta obolenja.

Italijan Livoni je pri svojih prerokovanjih čudno kratak in suhoparen. Predvideva za čas okrog 24. junija zelo težke mednarodne zapletljive in napetost, ki pa se bodo do 3. julija razčistile. Na Srednjem vzhodu je jeseni revolucija. Najbolj značilna za to leto bo silovita ponovna vojna med kuomintanško Kitajsko in Ljudsko republiko Kitajsko. V Evropi pa bo sicer vladalo nezadovoljstvo, vendar miru ne bomo izgubili. Kot posebno „specialno“ predvidevanje si je ta Italijan privoščil prerokovati papežu smrt in seveda — kar menda ni tako težko uganiti — izvolitev novega papeža, ki pa tokrat izjemoma ne bo Italijan.

Pred usodno številko „16“ svari v letu 1951 medii madame Hac L'Hermite; kajti to leto je pod nesrečnim vplivom te številke in bo prineslo mnogo težkih preizkušenj in skrbi. Svetovne vojne sicer ne bo, pravi, pač pa bo zaradi splošne nezadovoljnosti mnogo trenj. Trikrat bo strah pred vojno zadržal agresivnost vzhodnega bloka. Največja nevarnost vojne pa bo septembra — tako vsaj pravi slavna madame.

Tudi madžarska ciganka Jarocza Laszloe napoveduje v juliju napetost z odločno mednarodno konferenco, ki pa jo bo zmotila smrt enega velikih državnih poglavarjev. Prav na teso bo z vojno in mirom v oktobru, za katerega pravi Jarocza, da bomo šli samo na centimetre „mimo vojne“. Vendar pa bo uspelo v novembri situacijo razvozlati tako daleč, da bodo diplomati celo lahko končali spopad v Aziji.

Predsednik astrološkega kolegija v Franciji, Don Neroman, se previdno omejuje na hipoteze — verjetno je zaradi te svoje lastnosti tudi postal predsednik. Najnevarnejši dnevi bodo po njegovem mnenju med 30. junijem in 9. julijem. Ne pove pa, kakšna nevarnost nam preti; ali bo vojna, ali atomske bombe ali kakšna naravna katastrofa. To uganjanje prepušča vsem tistim, ki so pripravljani, da verujejo v njega lastna uganjanja. Vendar je ta svoja globokoumna prerokovanja zelo verodostojno utemeljil — vse izvira namreč iz prehoda od obdobja Rib v obdobje Dvojčkov, vsak tak prehod je namreč

povezan z uničenjem, pravi, in tmeti mora, že prav, saj je možak celo predsednik...

Vendar pogledajmo raje še, kaj povedo ženske o bodočnosti, saj, kot smo videli, so manj krvoločne v svojih prerokovanjih. Indijska Rahma prerokuje pogosto menjavanje vlad v Franciji (no, za to še ni treba, da bi bil človek kar prerok), Italiji in Angliji. Tudi socialne spopade ima na programu. Po mesecih pa je razporedila dogajanja nekako takole: v maju in juniju socialni nemiri, pač pa bo oktober zelo ugoden za mednarodno politiko. Pri volitvah v Franciji — za katere izgleda, da je neke posebne vrste izvedenec — napoveduje prav natanko velike uspehe socialistov, pač pa bodo mnogo izgubili komunisti in MRP, slabe izgleda za radikale in degoliste. Če bi bili Francozi pametni in — seveda tudi vsi verjeli, kar pravi madame Rahma — bi si lahko na podlagi tako točnih prognoz prišli kar celo — volitve.

Še ene „madame“ ne smemo pozabiti. To je madame Fontaine, ki prerokuje kar novo vrsto državne ureditve, ki ne bo po njenih besedah niti kapitalizem niti komunizem, ampak najboljši način vladavine, ki si ga lahko sploh mislimo. Pravzaprav je naša madame zelo skromna, kot vidimo. Vendar nas kljub tako obsežnim spremembam v političnem življenju, ali pa ravno zaradi njih svari pred daljšimi potovanja, kajti zelo pogoste bodo nesreče pri prometnih sredstvih, pa tudi nekaj poplav in podobno bo pripravljenih, da podpro to njeno svarilo. Pač pa se glede francoskih volitev niti najmanj ne strinja z že omenjeno madame Rahma, ki je prerokovala socialistom zmago. Madame Fontaine ima verjetno zveze z drugo stranko, zato napoveduje zmago MRP, pač pa se takoj nato združil De Gaulle s komunisti. Kot torej izgleda, so tudi zvezde lahko strankarsko obarvane.

Še najbolj prikupna je napoved Yvonne Conrin, ki ugotavlja, da bo leto 1951 boljše poteklo, kot pa leto 1950, kar bi si pač vsi verjetno želeli — posebno tisti na Koreji in drugod, ki so na račun leta 1950 izgubili vse.

Kakor vidimo, nam slikajo bodočnost ti preroki in prerokinje v najrazličnejših barvah, od najsvetlejših do najbolj temnih. Kar je enim belo, je drugim črno, kar je enim zgoraj, je drugim spodaj, kar je enim vojna, je drugim mir. Pri vsem tem besedičenju pa se le še bolj zavedamo, da leži naša bodočnost edinole v naših rokah.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sobota, 15. september:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes — 8.30 Pozdrav za te — 9.00 do 9.30 Iz slovenske literarne zakladnice — 9.30 Kar si želite — 10.45 Pester dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 18.55 Zvočna igra: S pastirji v dolino — 23.40 Vesel konec tedna.

Nedelja, 16. september:

7.15 do 7.45 Slovenska oddaja — 8.10 Kmečka oddaja — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo — 16.00 Zabavna glasba — 23.00 Pestra godba.

Ponedeljek, 17. september:

6.10 Jutranja glasba — 7.15 Pestra godba — 8.15 Kaj kuham danes — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert.

Torek, 18. september:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 7.15 Pestra godba — 8.15 Kaj kuham danes — 14.30 Slovenska oddaja — 18.45 Kmečka oddaja.

Sreda, 19. september:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja godba — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 23.00 Plesna godba.

RADIO SLOVENIJA

Sobota, 15. september:

5.25 Slovenske narodne pesmi — 12.00 Novosti iz našega arhiva plošč za ljubitelje operne glasbe — 13.00 Lahki instrumentalni soli — 14.40 Poje slovenski sindikalni kvintet — 18.30 Oddaja za pionirje: 19.15 Križem po Jugoslaviji — 19.45 Kulturni pregled — 20.00 Drobne skladbe velikih mojstrov — 20.50 Veseli večer — 22.30 Za ples in razvedrilo.

Nedelja, 16. september:

7.15 Narode pesmi — 9.00 Dante Alighieri: Pekel (literarna glasbena oddaja) — 9.40 Stari italijanski napevi — 10.00 Dopoldanski koncert — 11.00 Zunanje-politični jeljton — 11.45 Tri četrt ure po svetu v besedi in glasbi, vmes razne zanimivosti — 12.00 Jugoslovanske narodne in umetne pesmi — 13.00 Pol ure za pionirje in cibicane — 13.30 Želeli ste — poslušajte! — 16.50 Jesenska setev — Kmetijski nasveti — 17.00 Kmečka ohcet in še kaj... — 17.40 Štiri leta svobodne Primorske.

Ponedeljek, 17. september:

5.25 Zabavna glasba — 6.15 Lahek jutranji koncert — 13.00 Za vsakogar nekaj v besedi in glasbi — 14.00 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško — 14.45 Vesele skladbe za harmoniko — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 19.15 Jugoslovanska narodna in umetna glasba — 20.20 Melodije iz priljubljenih oper — 21.00 Novosti iz Arhiva plošč za ljubitelje zabavne glasbe.

Torek, 18. september:

5.25 Slovenska narodna glasba — 6.15 Pisan jutranji spored s plošč, vmes gospodinjiski nasveti — 11.00 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 12.00 Priljubljene pesmi domačih avtorjev pojo zbori — 18.00 Želeli ste — poslušajte! — 19.40 Umetne in narodne pesmi poje Slovenski sindikalni kvintet.

Sreda, 19. september:

5.25 Veseli zvoki — 6.15 Slovenska narodna in umetna glasba — 13.20 Pojo naši zbori in ansambli — 14.00 Zdravstveni nasveti — 17.30 Šolska ura za višjo stopnjo — Igra godba na pihala — 19.15 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča.

Stalne oddaje

Napoved časa in poročila

I. jutranja ob delavnikih ob 5.15 (z vremensko napovedjo in objavo dnevnega sporeda).

II. jutranja ob delavnikih ob 6.00 (z radijskim koledarjem in pregledom jugoslovanskega tiska).

Jutranja ob nedeljah ob 7.00 (z vremensko napovedjo, objavo dnevnega sporeda in pregledom jugoslovanskega tiska).

I. opoldanska vsak dan ob 12.30 (po poročilih do 13.00 zabavna glasba, vmes objave).

II. opoldanska vsak dan ob 15.00 (po poročilih do 15.30 — zabavna glasba, vmes objave — razen ob nedeljah).

I. večerna vsak dan ob 19.00.

II. večerna vsak dan ob 22 (po poročilih. Kaj bo jutri na sporedu). Zadnja poročila vsak dan ob 23.55 in nato ob 24.00 zaključek oddaje.

Gospodinjiske nasveti
vsak forek in petek med glasbenim sporedom od 6.15 do 7.00 ob forkih tudi ob 13.50.

Šolske ure

Vsako ponedeljek ob 15.30 za nižjo stopnjo. V torek bo ta šolska ura ponovljena ob 11.00. V torek ob 11.30 bodo šolske ure za višjo stopnjo in ponavljalne vsako sredo ob 17.30.

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) - elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparaturna delavnica - Študijo za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

Naši nogometaši v Jugoslaviji

Preteklo nedeljo je prvič v zgodovini gostovala nogometna skupina slovenske koroške mladine v Jugoslaviji. Nogometaši Slovenskega fizikturnega društva iz St. Vida v Podjuni so nastopili v Guštanju proti tamkajšnjemu moštvu.

Nad 1000 gledalcev — ljubiteljev nogometa se je zbralo na igrišču in vsi so z velikim zanimanjem spremljali potek igre. Pred začetkom tekme je navzoče pozdravil v imenu Slovenskega fizikturnega društva St. Vid v Podjuni tovariš Folti Rupic in poudaril, da je to prvo gostovanje športnikov iz Slovenske Koroške v Jugoslaviji. Nogometašem iz Guštana je ob tej priložnosti podaril v spomin knigo „Koroška v borbi“. V imenu domačinov pa se je zahvalil predsednik športnega društva Guštan iz izročil našemu moštvu spominski pokal.

Tekma je bila precej ostra in so številni gledalci glasno pozdravljali vsak posamezni gol. Čeprav je naše moštvo igralo z velikim zalemom, je končno zmagal Guštan s 6:4. Upoštevatvi pa moramo, da so Guštanjani poslali v borbo svoje najboljše moštvo, ki je tehnično mnogo bolj izvežbano. Zato je izid tekme kljub temu razveseljiv in časten za naše igralce in so to pokazali tudi gledalci z navdušenim ploskanjem. Tudi ob tej priložnosti je prišla do izraza velika ljubezen, ki jo bratje v svobodni domovini gojijo do koroških Slovencev.

Naslednjega dne so naši nogometaši obiskali tovarno v Guštanju, nato pa se zadovoljni vračali domov na Koroško.

Šolske torbe, kovčki, nahrbtniki, torbe web vest, nenje in NYLON

LEDERWAREN

MARKETZ

Celovec, Bahnhofstrasse 16 (Burg)

Lastna izdelava in reparaturna delavnica

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 14. do 17. septembra:

„Waldmärchen“ (barvni film)

Dne 16. ob 10. in 14. uri posebne predstave

„Heimat und Dschungel“

Od 18. do 20. septembra:

„Das Haus in der 92. Straße“

Peterhof

Od 14. do 17. septembra:

„Man spielt nicht mit der Liebe“

Dne 16. ob 10. in 14. uri predstave za otroke

„Märchen und Schnurren“

Od 18. do 20. septembra:

„Der Schrecken von Texas“

KRUMPENDORF

Od sobote, 15. do nedelje 16. septembra:

„Martina“

KRIVA VRBA

Dne 15. in 16. septembra:

„Martina“

VELIKOVEC

Od 14. do 16. septembra:

„Komplot auf Erlenhof“

Od 17. do 18. septembra:

„Abenteuer auf Sizilien“

VRBA

Od 14. do 16. septembra:

„In den Klauen des Borgla“

Od 17. do 18. septembra:

„Mordprozess Jordan“

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.